

Vergaderjaar 1994-1995

21 195

Algemene regels ter verzekering van de beveiliging door waterkeringen tegen overstromingen door het buitenwater en regeling van enkele daarmee verband houdende aangelegenheden (Wet op de waterkering)

Nr. 11

EINDVERSLAG

Vastgesteld 10 november 1994

Na kennis te hebben genomen van de memorie van antwoord en de nota van wijziging zijn door de Commissie voor Verkeer en Waterstaat¹ nog enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Onder het voorbehoud dat de regering tijdig de gestelde vragen zal hebben beantwoord en op de gemaakte opmerkingen zal zijn ingegaan, acht de commissie de openbare behandeling over dit voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

I. INLEIDING

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de uitgebreide en overwegend heldere memorie van antwoord. Zij betreuen evenwel, dat het uitbrengen van de memorie van antwoord zo lang op zich heeft laten wachten. Voor de twee redenen, die hieraan volgens de regering ten grondslag liggen, hebben deze leden begrip. De decentralisatie van subsidies aan beheerders van waterkeringen, één van de redenen, heeft zijn weerslag gevonden in het gewijzigd voorstel van wet. Dat is volgens de leden van de PvdA-fractie echter niet het geval bij de andere reden, namelijk de toetsing van de uitgangspunten voor rivierdijkversterkingen, waarover een rapport is uitgebracht door de Commissie-Boertien. In dat rapport is bevestigd, dat voor de keuze van de wijze waarop dijkverzwaring plaats vindt een brede benadering van belangen noodzakelijk is. Deze bevinding is onderkend door zowel regering als parlement.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening, dat deze brede benadering van belangen in de onderhavige wet meer expliciet bevorderd dient te worden. Zodoende wordt aan de in de praktijk gebleken noodzaak om in het waterkeringsgebied rekening te houden met andere dan waterstaatkundige belangen, vooral met belangen van het landschap, de natuur en de cultuurhistorie, recht gedaan. De regeling van het provinciale toezicht, zoals neergelegd in artikel 6, biedt hiertoe aanknopingspunten. Kan deze regeling, zo vragen de leden van de PvdA-fractie, niet worden aangescherpt met een bepaling, dat Gedeputeerde Staten hun goedkeuring dienen te onthouden in geval van strijd met de wet of met het algemeen belang?

¹ Samenstelling:

Leden: Blaauw (VVD), ondervoorzitter, Van den Berg (SGP), Lilipaly (PvdA), Biesheuvel (CDA), voorzitter, Reitsma (CDA), Brinkman (CDA), Versnel-Schmitz (D66), Van Gijssel (PvdA), Leers (CDA), Van Heemst (PvdA), Verbugt (VVD), Van Rooy (CDA), Poppe (SP), Van 't Riet (D66), Duivensteijn (PvdA), H. G. J. Kamp (VVD), Stellingwerf (VVD), Crone (PvdA), Roethof (D66), M. B. Vos (GroenLinks), Verkerk (AOV), Van Zuijlen (PvdA), Van Waning (D66), Keur (VVD), Hofstra (VVD).

Plv. leden: Blauw (VVD), Schutte (GPV), Van Gelder (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Dankers (CDA), Van der Linden (CDA), vacature D66, Zijlstra (PvdA), Terpstra (CDA), Huys (PvdA), Korthals (VVD), Esselink (CDA), vacature CD, Hillen (CDA), H. Vos (PvdA), Remkes (VVD), Leerkes (U55+), Witteveen-Hevinga (PvdA), Augusteijn-Esser (D66), Rosenmöller (GroenLinks), Aiking-van Wageningen (AOV), Van Zijl (PvdA), Hoekema (D66), Klein Molekamp (VVD), Te Veldhuis (VVD).

Onduidelijk is volgens de leden van de PvdA-fractie het effect van het akkoord over de Decentralisatie-impuls op de rijksbijdrage voor beheer en onderhoud. In het voorlopig verslag zijn aan de regering vragen gesteld over het terugbrengen van deze rijksbijdrage van 40% naar 20% van de totale kosten en over de verhouding tussen het nationaal en het regionaal belang. De reactie hierop van de regering in de memorie van antwoord is niet geheel helder. Verwezen wordt naar de tussen het Rijk en de provincies overeengekomen Decentralisatie-impuls. De behandeling van het gewijzigd voorstel van wet biedt de Tweede Kamer de mogelijkheid zich uit te spreken over deze overeenkomst tussen Rijk en provincies. De leden van de PvdA-fractie hechten daarom waarde aan duidelijkheid over de effecten van het akkoord over de Decentralisatie-impuls.

Deze leden vragen of in de bestuursovereenkomst tussen het Rijk en de provincies, waarin is opgenomen het naar het Provinciefonds overhevelen van de op de begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat opgenomen bedragen voor de onderhoudsbijdragen, rekening is gehouden met de beperking van de onderhoudsbijdragen tot 20% van de totale kosten. Indien dit het geval is, dan komt het streven van de regering om de provincies in staat te stellen de bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud op het bestaande niveau van de rijksbijdrageregelingen te handhaven de leden van de PvdA-fractie als niet geheel realistisch voor. Voorziet de regering in een eventuele aanvulling op de naar het Provinciefonds overgehevelde onderhoudsbijdragen en op welke wijze?

De leden van de PvdA-fractie vragen verder of in de tekst van de onderhavige wet bepaald zou kunnen worden dat de provincies bij de toekenning van de bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud ook rekening houden met het bovenwaterschappelijk belang. Op die manier zou de regering tegemoet kunnen komen aan de zorg die in dit verband is uitgesproken door de Unie van Waterschappen, zonder te tornen aan de verruimde verantwoordelijkheid van de provincies.

Met grote belangstelling hebben de leden van de CDA-fractie kennis genomen van de memorie van antwoord. Nadat het voorlopig verslag reeds in april 1990 was uitgebracht, heeft de beantwoording van de zijde van het regering zeer lang op zich laten wachten. Als een van de redenen voor deze aanzienlijke vertraging wordt onder meer de operatie inzake de toetsing van de uitgangspunten voor de rivierdijkversterkingen genoemd. De aan het woord zijnde leden vinden deze reden enigszins gezocht. Deze leden durven de stelling aan, dat de Wet op de Waterkering al in het Staatsblad had kunnen verschijnen vóór het verschijnen van het rapport van de commissie-Boertien. De werkelijke reden van de vertraging ligt naar de mening van de leden van de CDA-fractie eerder in het feit, dat er reeds geruime tijd een groot meningsverschil bestaat tussen de regering en (een grote meerderheid in) de Kamer over de voorgenomen halvering van de onderhoudsbijdrage. Dit meningsverschil dateert al vanaf 1988.

Als tweede reden van de vertraging, die dit wetsvoorstel heeft opgelopen noemt de regering de Decentralisatie-impuls. De leden van de CDA-fractie hebben altijd gesteld, dat het meningsverschil over de onderhoudsbijdrage niet ten principale opgelost wordt door de decentralisatie van subsidies aan beheerders van primaire waterkeringen. Volgens de leden van de fractie van het CDA kan de regering de discussie hierover met de Tweede Kamer niet ontlopen, ongeacht de uitkomst van het overleg tussen het Rijk en de provincies over de decentralisatie. In feite zal bij de plenaire behandeling van het onderhavige wetsvoorstel de knoop terzake doorgemaakt moeten worden. De leden van de CDA-fractie zien geen aanleiding op het eerder ingenomen standpunt terug te komen; bij de behandeling in de Tweede Kamer van het rapport van de Commissie-Boertien inzake de versterking van rivierdijken is onzerzijds gesteld, dat handhaving van de bijdrage op het oude niveau gewenst is, mede gezien de aanbevelingen van genoemde commissie. In dit verband willen de

leden van de CDA-fractie nog eens wijzen op de opmerking van de Raad van State in haar advies bij dit wetsvoorstel: «... dat het economische, sociale en culturele belang bij het voorkomen van overstromingen, ook voor de inwoners van de niet getroffen delen van het land, dusdanig groot is, dat een relatief gelijkblijvende bijdrage uit de algemene middelen gepast is». Deze woorden achten de leden van de CDA-fractie nog steeds actueel! Over de gevolgen van de Decentralisatie-impuls voor het voorliggende wetsvoorstel willen de leden van de CDA-fractie het volgende opmerken: Wordt er niet op twee gedachten gehinkt? Erkend wordt door de regering dat het Rijk, op grond van nationaal belang voor de waterkeringszorg, verantwoordelijk is voor de veiligheid van Nederland tegen overstroming. Tegelijkertijd wordt daarbij geen inhoud gegeven aan de ook door de leden van de CDA-fractie ondersteunde motie-Van den Berg, waarin gevraagd wordt de bestuurlijke en financiële verhouding op het terrein van de waterkeringszorg een wettelijke grondslag te geven. Met andere woorden, de vertaling van het nationale belang wordt niet in deze wet vastgelegd. De nu voorgestelde wetstekst komt erop neer, dat de waardering van het nationaal belang aan de provincies wordt gelaten. Op welke wijze moet de Tweede Kamer de regering dan aanspreken op haar verantwoordelijkheid inzake de waterkeringszorg?

In dit verband willen de leden van de CDA-fractie nader ingaan op het begrip bovenwaterschappelijk belang. Daarover is bij de behandeling van de Waterschapswet (artikel 98) uitvoerig van gedachten gewisseld. Hierbij kwam aan de orde, dat waterschappen ook bovenwaterschappelijke taakbelangen kunnen dienen en dat terzake bijdragen door het Rijk en de provincie worden verstrekt. De uitkomst van deze discussie was, dat uiteindelijk door aanneming van het amendement artikel 98 aan de Waterschapswet is toegevoegd, dat de verlening van bijdragen voor de behartiging van bovenwaterschappelijke belangen voorschrijft. In het verlengde hiervan zijn de leden van de CDA-fractie van mening, dat een bijdrageregeling ook in deze wet zou moeten worden opgenomen.

De leden van de VVD-fractie danken de regering voor de beantwoording van de door hen in het voorlopig verslag gestelde vragen en gemaakte opmerkingen. Op een aantal onderdelen achten zij de antwoorden niet toereikend of hebben niet de benodigde duidelijkheid verschaft.

De leden van de fractie van D66 hebben met bijzondere interesse kennis genomen van het voorliggend gewijzigd voorstel van wet, alsook van de memorie van antwoord. De vertraging van vier jaren tussen het uitbrengen van het voorlopig verslag en de memorie van antwoord is het gevolg van de tussentijdse studie door de Commissie-Boertien en van het overleg tussen het Rijk en de provincies over de zogenaamde Decentralisatie-impuls. Aangezien de toetsing van de uitgangspunten voor rivierdijkversterkingen door de Commissie-Boertien is uitgevoerd naar aanleiding van de vooral door de leden van de fractie van D66 uitgedragen zorg ten aanzien van de belangrijke consequenties die werkzaamheden aan waterkeringen hebben op hun omgeving, kunnen deze leden bovengenoemde vertraging billijken, mits de adviezen dienaangaande van de Commissie-Boertien in voldoende mate in het gewijzigd voorstel van wet zijn verankerd.

Tot hun teleurstelling hebben de leden van de fractie van D66 moeten vaststellen, dat zulks niet het geval is. Tevens zouden deze leden gaarne een reactie van de regering ontvangen op de standpunten van het IPO en de Unie van Waterschappen die achtereenvolgens stellen dat de in het kader van de Decentralisatie-impuls ten behoeve van de waterkerings-subsidies in het Provinciefonds opgenomen bedragen onvoldoende zijn om de bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud op het niveau van de rijksbijdrageregeling te handhaven. Op bovengenoemde aspecten

zullen de leden van de fractie van D66 nog nader ingegaan. Daarnaast zullen zij enkele specifieke punten aan de orde stellen.

De memorie van antwoord geeft de leden van de fractie van GroenLinks aanleiding nog enkele opmerkingen te maken en enkele aanvullende vragen te stellen. Als reden voor de vertraging voor het uitbrengen van de memorie van antwoord wordt aangevoerd dat gewacht is op het rapport van de Commissie-Boertien. Niettemin vinden deze leden dat van de adviezen van deze Commissie in de uiteindelijke wet weinig is terug te vinden. Is het niet zo dat het rapport van de Commissie-Boertien een fundamenteel andere benadering van dijkverzwaringen voorstaat, waarbij ook andere dan louter veiligheidsoverwegingen van belang zijn bij het opstellen en uitvoeren van dijkversterkingsprojecten?

Acht de regering het daarom niet gewenst en nodig een brede afweging van belangen wettelijk te verankeren, waarbij ook rekening wordt gehouden met landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden? In dit verband vragen de aan het woord zijnde leden ook of de regering van mening is dat deze «brede belangen» in de inspraakmogelijkheden van de provincie en het waterschap voldoende zullen zijn gewaarborgd. Groepen van betrokken burgers hebben nu immers vaak het gevoel door andere belangen overstemd te worden.

De leden van de SGP-fractie hebben met grote belangstelling, maar niet met onverdeelde instemming, kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij achten het zeer teleurstellend, dat de wetgeving met betrekking tot deze essentiële overheidstaak zo lange vertraging heeft opgelopen. De gang van zaken rond dit wetsvoorstel is naar het oordeel van deze leden niet in overeenstemming met de eisen van een behoorlijk wetgevingsproces, hetgeen, gelet op het belang van de onderhavige materie, als des te betreurenswaardiger moet worden beschouwd. Deze leden roepen in herinnering, dat hunnerzijds bij meerdere gelegenheden op een snelle voortgang van het wetgevingsproces is aangedrongen. De redengeving voor de vertraging achten zij niet overtuigend.

Uiteraard onderkennen deze leden, dat er inmiddels op dit terrein belangrijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden (Commissie-Boertien, Decentralisatie-impuls). Gevolg van de gang van zaken is echter geweest, dat vooral wat betreft laatstgenoemde operatie de wetgever voor een voldongen feit dreigt te worden geplaatst, hetgeen naar het oordeel van deze leden onacceptabel is. Zij komen hierop nog nader terug. Bovendien kunnen deze leden zich niet aan de indruk onttrekken, dat naast genoemde ontwikkelingen ook een gebrek aan capaciteit op de desbetreffende beleids- en wetgevingsafdelingen een belangrijke rol heeft gespeeld. Zij verwijzen in dit verband naar de brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat van 4 februari 1992, (21 195, nr. 5). Zij vragen of deze indruk juist is en zo ja, welke maatregelen terzake genomen zijn of worden.

De leden van de GPV-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord en de nota van wijziging. Zij kunnen begrip opbrengen voor een belangrijk deel van de vertraging die de voortgang het onderhavige wetsvoorstel heeft ondervonden. Er zijn immers twee grote operaties afgerond, te weten de toetsing van de uitgangspunten voor de rivierdijkversterkingen en de decentralisatie van subsidies aan beheerders van primaire waterkeringen in het kader van de *Decentralisatie-impuls*. De *totstandkoming van een bestuurs-overeenkomst* tussen het Rijk en de provincies is daar een uitvloeisel van. De leden van de GPV-fractie kunnen de centrale doelstelling van het wetsvoorstel onderschrijven, namelijk de handhaving van een wettelijk te garanderen mate van veiligheid die door de primaire waterkeringen moet worden geboden. Dat hierbij behoefte bestaat aan een duidelijke

taakafbakening voor de drie betrokken bestuursniveaus kunnen zij zich voorstellen. De concrete vormgeving van deze taakafbakening noopt hen echter tot het maken van enkele opmerkingen.

II. AANLEIDING EN DOEL VAN DE WET

De leden van de SGP-fractie betuigen gaarne hun erkentelijkheid voor de uitvoerige wijze, waarop de regering op diverse hunnerzijds aan de orde gestelde vragen is ingegaan. Zij stellen echter vast, dat het wetsvoorstel, als uitvloeisel van de afspraken met de provincies in het kader van de Decentralisatie-impuls een ingrijpende verandering heeft ondergaan. Als gevolg hiervan roept het wetsvoorstel bij hen in de voorliggende vorm enkele fundamentele bedenkingen op. Centraal staat daarbij voor deze leden de vraag, in hoeverre de vormgeving van de decentralisatie naar de provincies van enkele taken met betrekking tot de waterkering zich verdraagt met de eigen verantwoordelijkheid van de rijksoverheid op dit terrein. Alvorens hierop nader in te gaan, merken de leden van de SGP-fractie op met de terzake gevolgde procedure zeer grote moeite te hebben. Door het feit, dat vooruitlopend op wetgeving terzake, de in het geding zijnde bevoegdheden reeds zijn overgedragen, inclusief de daarbij behorende begrotingspost, is naar hun oordeel de formeel juiste procedure doorkruist en dreigt de Staten-Generaal op dit punt voor een voldongen feit te worden geplaatst. In dit verband wijzen zij erop, dat de Tweede Kamer bij gelegenheid van de behandeling van de begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat voor 1994 haar oordeel over de met het IPO terzake gemaakte afspraken heeft voorbehouden, in afwachting van de verdere parlementaire behandeling van de Wet op de Waterkering (motie-Van den Berg c.s., 23 400 XII, nr. 21).

De leden van de SGP-fractie vragen de regering of zij de kritiek op de gevolgde procedure kan onderschrijven en welke consequenties zij daaraan verbindt. In dit verband is bij deze leden de vraag gerezen, waarom de onderhavige bestuursovereenkomst met het IPO juist in deze situatie niet is aangegaan onder uitdrukkelijk voorbehoud van de instemming van de Staten-Generaal, zoals in andere vergelijkbare gevallen wel is geschied. In deze bestuursovereenkomst worden immers zowel ten aanzien van de wetgeving als ten aanzien van de begroting afspraken gemaakt, hetgeen de bevoegdheden van de Staten-Generaal direct regardeert.

Vervolgens willen de leden van de SGP-fractie nader ingaan op de met het IPO gemaakte afspraken en de gevolgen daarvan voor het onderhavige wetsvoorstel. Daarbij gaan zij uit van de opvatting, dat de waterstaatszorg – en dat geldt wel in het bijzonder de waterkeringszorg – als een kerntaak van de overheid moet worden beschouwd. Deze leden wijzen in dit verband op het gestelde in artikel 21 van de Grondwet. De rijksoverheid draagt gelet op het essentiële karakter van de waterkeringszorg voor de Nederlandse samenleving een eigen verantwoordelijkheid. Met de waterkeringszorg is derhalve ook steeds een nationaal belang gemoeid. Als uitvloeisel van de decentralisatieafspraken is de rijksoverheid nog wel terecht – verantwoordelijk voor de normstelling met betrekking tot de veiligheid, maar draagt niet meer een directe financiële (mede)verantwoordelijkheid.

De leden van de SGP-fractie vragen, of dat niet – naar letter en geest – op gespannen voet staat met het gestelde in artikel 98 van de Waterschapswet, gelet op het duidelijke boven-waterschappelijke belang bij de waterkeringszorg. De leden van de SGP-fractie vragen of het juist is dat, nu de wet zelf niet de hoogte van de rijksbijdragen markeert, de waardering van het rijksbelang in feite wordt overgelaten aan de

provinciale besturen. Naar hun oordeel is hier zeker sprake van strijd met artikel 98 van de Waterschapswet. Zij zullen derhalve gaarne van de regering een diepgaande beschouwing ontvangen inzake de verankering van de eigen verantwoordelijkheden, ook in financieel opzicht, van het Rijk voor de waterkeringszorg in het licht van de Grondwet en van de Waterschapswet.

In dit verband merken de leden van de SGP-fractie nog op, dat in het wetsvoorstel geen garantie is neergelegd, dat de gedecentraliseerde rijksmiddelen ook inderdaad ten behoeve van bijdragen aan de beheerders worden aangewend. In het algemeen onderschrijven zij de gedachte, dat voorschriften omtrent de besteding van gedecentraliseerde geldstromen niet passen bij het karakter van de decentralisatie. Juist daarom betwijfelen zij sterk of een volledige decentralisatie in dit specifieke geval de juiste oplossing is. In dit kader speelt voor deze leden ook een rol, dat op deze wijze de verantwoordingsplicht van de regering naar de Staten-Generaal voor wat betreft de (financiële) mede-verantwoordelijkheid voor de waterkeringszorg dreigt te worden uitgehold.

In aansluiting op het voorgaande vragen de leden van de SGP-fractie opnieuw aandacht voor de hoogte van de bijdragen in beheer en onderhoud van de waterkeringen. Zij hebben in de memorie van antwoord geen overtuigende argumenten aangetroffen, waarom overgegaan zou moeten worden tot een zo ingrijpende subsidievermindering als thans in feite reeds is geëffectueerd. Zij herinneren eraan, dat de leden van de SGP-fractie zich ook op dit punt haar oordeel steeds hebben voorbehouden in afwachting van de wettelijke regeling. Zij willen gaarne nader geïnformeerd worden over de vraag, waarom de mate van het nationaal belang bij de waterkeringszorg thans zoveel lager kan worden gewaardeerd dan in de huidige 60-40%-regeling het geval is. In dit verband wijzen zij erop, dat uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie-Boertien juist tot een sterke opwaartse druk op de uitgaven terzake van beheer en onderhoud zal leiden. Zij vrezen, dat de subsidievermindering het voor de waterkeringbeheerders feitelijk onmogelijk zal maken voldoende rekening te houden met de belangen van natuur en landschap bij beheer en onderhoud. Ook uit dien hoofde achten de leden van de fractie van de SGP de subsidievermindering zeer bezwaarlijk.

Zij wijzen in dit verband voorts nog op de generieke bezuinigingstaakstelling, welke aan de Decentralisatie-impuls operatie is verbonden. In hoeverre hebben de provincies deze korting verwerkt in de voor de waterschappen beschikbare bedragen? Zij vragen voorts, welke bedragen voor het Rijk gemoeid zouden zijn met het herstel van de 60-40%-regeling. Heeft de regering inzicht in de mate van lastenverzwaring, welke de thans ingevoerde subsidievermindering voor de ingelanden van de waterschappen zal hebben? De leden van de SGP-fractie vragen, gelet op het voorgaande nogmaals dringend een heroverweging van het regeringsstandpunt ter zake.

De leden van de CDA-fractie zijn er voorstander van, dat in deze wet de positie van de beheerder beter wordt omschreven. De beheerder is verplicht de waterkeringen te beheren op een zodanige manier dat aan de veiligheidsnormen wordt voldaan. Behalve de positie van de nationale wetgever en van de provincie dient ook de positie van de beheerder duidelijk te zijn. Nu de regering geen aanleiding ziet om in deze wet voor waterschappen als beheerders van primaire waterkeringen ook een afzonderlijke wettelijke verplichting tot vaststelling van rampenplannen op te nemen, zien de leden van de CDA-fractie des te meer aanleiding de positie van de beheerder in het wetsvoorstel vast te leggen.

In de memorie van antwoord stelt regering dat zij het niet noodzakelijk acht, de verplichting van zorg door de beheerder, de waterkeringen te

laten blijven voldoen aan de bij wet gestelde veiligheidsnorm in artikel 7, in de wet niet expliciet vast te leggen. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat voor maximale waarborging van de veiligheid het duidelijk moet zijn wie waarvoor verantwoordelijk is. Indien de duidelijkheid kan worden verbeterd door het vastleggen van de verplichtingen die een beheerder heeft, moet dit naar de mening van de leden van de VVD-fractie niet achterwege worden gelaten. Graag zien de leden van de VVD-fractie een nadere reactie van de regering tegemoet.

De leden van de SGP-fractie zijn het met de regering eens, dat uit de inhoud van het waterstaatsrechtelijke begrip «beheer» voortvloeit, dat de beheerder ook zonder nadere wettelijke bepaling is gehouden de wettelijke veiligheidsnormen voor waterkeringen te handhaven. Het is immers de taak van de beheerder er voor zorg te dragen, dat de waterstaatsobjecten aan hun publieke functie blijven beantwoorden, met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde wettelijke bepalingen. In dit verband is bij deze leden de vraag gerezen of artikel 7, derde lid terecht aan Gedeputeerde Staten opdraagt de voorzieningen te omschrijven, die zij met het oog op de veiligheid noodzakelijk achten. Behoort dit element niet deel uit te maken van het in artikel 7 eerste lid bedoelde verslag van de beheerder aan Gedeputeerde Staten en zou dit dan ook niet expliciet in het eerste lid dienen te worden vermeld?

De leden van de SGP-fractie kunnen zich na lezing van de memorie van antwoord verenigen met de keuze van de regering voor een wettelijke regeling van beperkte strekking en niet voor een compilatie van alle voor de waterkeringszorg relevante wettelijke regels. Wel vragen zij of op langere termijn gezien een zodanige optie toch niet zou moeten worden opengehouden. Zij wijzen in dit verband op vergelijkbare ontwikkelingen in de richting van een integrale Waterwet. Zeker bij een integrale herziening van de waterstaatsbeheerswetgeving, vooral van de Waterstaatswet 1900, zou deze gedachte opnieuw in discussie moeten komen. Deelt de regering deze visie? De leden van de fractie van de SGP vragen de regering de Tweede Kamer te zijner tijd nader te informeren over de voornemens van de regering met betrekking tot de herziening van de waterstaatswetgeving, eventueel in de vorm van een afzonderlijke notitie.

III. DE BEVEILIGING TEGEN HET BUITENWATER

Het is de leden van de CDA-fractie opgevallen, dat de regering de Technische adviescommissie voor de waterkeringen van groot belang acht. Voor deze leden is dan ook niet duidelijk, wat er in feite op tegen is de instelling van de Technische adviescommissie voor de waterkeringen in de wet op te nemen.

Ten aanzien van de status van de Technische adviescommissie voor de waterkeringen wordt door de leden van de fractie van D66 in het voorlopig verslag de vraag voorgelegd of een wettelijke regeling voor de Technische adviescommissie voor de waterkeringen niet wenselijk is. Het antwoord van de regering luidde onder andere dat het advies van de Technische adviescommissie voor de waterkeringen niet beleidsvormend zou zijn en dat deze qua adviesstructuur regulair paste binnen de wettelijke regelingen van de Wet Raad voor verkeer en waterstaat. Hoe staat de regering tegenover de Unie van Waterschappen die het advies van de Technische adviescommissie voor de waterkeringen als beleidsvoorbereidend bestempelt? Zou gezien het effect van deze opvatting een wettelijke regeling voor de Technische adviescommissie voor de

waterkeringen wellicht toch wenselijk zijn, zo vragen de leden van de fractie van D66.

Verder blijkt uit de memorie van antwoord dat gezien de kennisontwikkeling op het gebied van overstromingen het over enkele jaren mogelijk zal zijn om op betrouwbare wijze overstromingskansen te berekenen. Een wettelijke regeling van de Technische adviescommissie voor de waterkeringen zou ook kunnen betekenen dat toekomstige kennis eenvoudiger geïmplementeerd zou kunnen worden. Dit geldt eveneens voor eventuele bijstellingen van de veiligheidsfilosofie die bij de dijkring-gedachte hoort. In dit kader willen de leden van de fractie van D66 wijzen op een vraag uit het voorlopig verslag die naar hun mening niet direct is beantwoord.

De leden van de fractie van D66 wijzen er op dat de uitleg van de betekenis van de in artikel 5 van dit wetsvoorstel genoemde technische leidraden door de Stichting Natuur en Milieu verontrustend wordt genoemd (brief van 18 oktober 1994). Uit de advisering van de Commissie-Boertien is gebleken dat de technische leidraden door de waterschappen en de ingenieurbureaus veelal als bindend worden opgevat. Deze interpretatie van de als aanbeveling bedoelde leidraden heeft tot een sterke verstarring van de planvorming geleid. Afwijking van de technische leidraden om huizen, natuur of landschap te sparen, is in de praktijk zeer moeilijk. Het door de Commissie-Becht voorgestelde «uitgekiend ontwerpen» is daardoor zeer gefrustreerd. Uit het onderzoek van het Waterloopkundig Laboratorium ten behoeve van de Commissie-Boertien blijkt tevens dat met nauwkeuriger onderzoek, met creatief technisch ontwerpen en met technisch geavanceerde technieken veel schade kan worden voorkomen.

De leden van de fractie van D66 achten het daarom van het grootste belang dat dit proces niet (opnieuw) wordt tegengewerkt door starre interpretatie van de leidraden. De Technische adviescommissie waterkeringen noemt de leidraden inmiddels «handreikingen» teneinde de ruime interpretatie en de eigen beleidsvrijheid van de waterschappen te benadrukken. Dit vraagt echter uitdrukkelijk het herroepen van de interpretatie van de leidraden zoals weergegeven op bladzijde 11 van de memorie van antwoord en tot aanpassing van het wetsvoorstel. Deze tekst is sterk verouderd en onjuist. De implementatie van de aanbevelingen van de Commissie-Boertien wordt tegengewerkt wanneer deze interpretatie blijft bestaan. De leden van de fractie van D66 verzoeken de regering een reactie op de hierboven aangehaalde visie van de Stichting Natuur en Milieu ten aanzien van de interpretatie van de technische leidraden. Wellicht zou een heldere omschrijving van de inhoudelijke betekenis van technische leidraden c.q. handreikingen in het algemeen, in artikel 1, uitkomst kunnen bieden. Ziet de regering nog andere oplossingen om de technische leidraden c.q. handreikingen een ruimere interpretatie te garanderen zodat het «uitgekiend ontwerpen» niet onder druk komt te staan?

De leden van de fractie van GroenLinks zijn benieuwd welke conclusie de regering trekt uit de vaststelling van de Commissie-Boertien, dat de interpretatie van de «technische leidraden» het in de praktijk zeer moeilijk heeft gemaakt bij dijkverzwaring huizen, natuur of landschap te sparen. Starre interpretatie van de richtlijnen moet volgens deze leden als erg ongewenst worden beschouwd en zij verzoeken de regering daarom de interpretatie van de «technische richtlijnen» zodanig aan te passen dat deze overeenkomt met die van de «handreikingen» van de Technische adviescommissie voor de waterkeringen.

De argumenten van de regering om het Markermeer niet als buitenwater aan te merken worden door de leden van de PvdA-fractie onbevredigend geacht. De watervoorraad van het Markermeer heeft een zodanige omvang dat de gevolgen van een dijkdoorbraak vergelijkbaar zijn met de gevolgen van een doorbraak van de IJsselmeerdijk. Bovendien lijken de hoge waterstanden, die eind 1993 op het Markermeer zijn gemeten, te wijzen op een afhankelijkheid van de waterstanden op het IJsselmeer. Het al of niet tot buitenwater bestempelen van het Markermeer laat zich slechts door middel van een risico-analyse onderbouwen.

De leden van de fractie van het CDA merken op, dat zij niet overtuigd zijn door de regering als het gaat om haar weigering het Markermeergebied als buitenwater aan te merken. Zij willen hierop terugkomen bij de plenaire behandeling van dit wetsvoorstel.

In het oorspronkelijke wetsvoorstel wordt het Markermeer niet als buitenwater aangemerkt. De leden van de D66-fractie waren blijkens het voorlopig verslag in afwachting van een onderzoek van Rijkswaterstaat dat over de positie van het Markermeer uitspraak zou doen. Inmiddels heeft het betreffende onderzoek aangetoond dat de hoogwaterstanden van het IJsselmeer en het Markermeer weliswaar weinig verschillen maar dat de watervoorraad van het Markermeer kleiner en in zekere zin eindig is waardoor de gevaren geringer zijn. Het Hoogheemraadschap van Uiterwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier heeft echter berekend dat de watervoorraad slechts een beperkte invloed op de inundatieschade heeft en dat andere factoren eveneens van invloed zijn. Verder wordt vanuit het IPO gesteld dat een dijkdoorbraak van een IJsselmeerdijk en een dijkdoorbraak in het Markermeergebied vergelijkbare gevolgen hebben en dat de eind 1993 opgetreden hoge waterstanden in het Markermeer lijken te wijzen op een afhankelijkheid van de waterstanden van het IJsselmeer. Waarom volgt de regering niet het voorstel van het IPO de al dan niet bestempeling van het Markermeer als buitenwater te laten onderbouwen door middel van een risico-analyse? Wellicht zou dit ten aanzien van de diverse conflicterende opvattingen duidelijkheid kunnen verschaffen.

De leden van de SGP-fractie willen nog nader terugkomen op het niet-aanmerken van het Markermeer als buitenwater. Daarbij wordt door de regering met name de watervoorraad als bepalende factor aangemerkt. Deze leden vragen echter of factoren als aantal bewoners, inundatiediepte en de binnen een gebied aanwezige economische waarde niet evenzeer medebepalend dienen te zijn. Zij wijzen in dit verband op de reactie van de Unie van Waterschappen terzake waaruit blijkt dat in delen van Noord-Holland de gevolgen van een inundatie vanuit het Markermeer minstens even erg zullen zijn als van een overstroming vanuit het IJsselmeer. Graag ontvangen deze leden hierover een nadere beschouwing. Mede in verband hiermee vragen zij ook nadere aandacht voor de veiligheidsnormen van de dijken langs de randmeren. Zij verzoeken een nadere toelichting op de overschrijdingsfrequenties die voor de waterkeringen langs de verschillende randmeren worden aangehouden. In dit verband merken de leden van de SGP-fractie tenslotte nog op, dat zij, gelet op het voorgaande, van mening blijven, dat Marken als afzonderlijk dijkkringgebied zou moeten worden aangemerkt. Zij vragen of de regering bereid is hiertoe alsnog over te gaan.

De leden van de GPV-fractie stellen vast, dat het Markermeer, in tegenstelling tot het IJsselmeer, niet als buitenwater wordt aangemerkt. In de memorie van antwoord wordt dit verdedigd door op te merken dat de bedreiging van een overstroming van het Markermeer minder groot is dan bijvoorbeeld van een overstroming van het IJsselmeer. Zij vragen of

deze opvatting kan worden onderbouwd met een risico-analyse. Is de watervoorraad van het Markermeer niet zodanig dat de gevolgen van een dijkdoorbraak min of meer te vergelijken zijn met de gevolgen van een doorbraak van een IJsselmeerdijk?

In welke andere gevallen (dan voor primaire waterkeringen die een scheiding vormen tussen twee dijkvingen met een ongelijke beveiligingsnorm) is een wijziging van de normen, zowel hogere als lagere, te verwachten, zo vragen de leden van de fractie van D66.

De leden van de SGP-fractie waren nog niet overtuigd door de beschouwingen van de regering naar aanleiding van hun opmerkingen inzake artikel 11 van het wetsvoorstel («voor de eerste maal»). Zij vragen of, gelet op bijvoorbeeld de onzekerheden met betrekking tot de ontwikkelingen rond de zeespiegelrijzing, wel gesteld kan worden dat aanpassingen in dat soort situaties in het algemeen in het groot onderhouden kunnen worden meegenomen. Deelt de regering de opvatting, dat in een situatie als geschetst, namelijk de noodzaak van aanpassing van het kerend vermogen als gevolg van de zeespiegelrijzing, een rijksbijdrage voor de hand ligt? Artikel 11 van de wet voorziet echter thans in het geheel niet meer in de mogelijkheid van het verlenen van een rijksbijdrage. Eenzelfde situatie zou zich kunnen voordoen, wanneer kort na versterking van een waterkering als gevolg van nieuwe inzichten in de berekeningsmethodieken zou blijken dat een waterkering de eerste keer niet aan de normen heeft voldaan. In dit verband wijzen deze leden op de stellingname van het IPO, dat – wanneer in dit soort situaties de bijdrage uit het Provinciefonds niet wordt verhoogd – dit zal moeten leiden tot herziening van de gestelde prioriteiten.

Afgezien nog van de discussie over de decentralisatie van de bijdrage-regeling op zichzelf, menen de leden van de SGP-fractie dat aldus uit een oogpunt van optimale handhaving van de veiligheid ongewenste situaties zullen kunnen ontstaan, als niet duidelijk is dat en hoe in dergelijke gevallen een rijksbijdrage zal worden verstrekt. Dat artikel 11 hierin niet voorziet achten deze leden onbevredigend. Graag ontvangen zij een nadere reactie op dit punt.

De leden van de SGP-fractie vragen in dit verband naar de voortgang van de rivierdijkversterkingen. Deze leden hebben de indruk, dat de vertraging in de aanpak van de meest urgente projecten groter is dan aanvankelijk was voorzien en spreken daar hun grote zorg over uit. Zij vragen op korte termijn een geactualiseerd overzicht van de stand van zaken. In hoeverre zullen de recente ontwikkelingen met betrekking tot een eventuele MER-plicht van reeds goedgekeurde dijkverbeteringsplannen tot verdere vertraging kunnen leiden, zo vragen zij de regering.

De leden van de fractie van D66 wijzen er op dat de regering met het gewijzigd voorstel van wet op de waterkering beoogt de zorg voor de veiligheid van Nederland tegen overstromingen algemeen bestuurlijk en financieel nader te regelen. Dit is nodig om na de voltooiing van de Deltawerken en de versterking van de rivierdijken wettelijk vast te leggen dat het bereikte niveau van veiligheid wordt gewaarborgd. Tot die voltooiing is, voor het op veiligheidsniveau brengen van de desbetreffende waterkeringen, een bijzonder financieel regime van kracht. Wat de Deltawerken betreft gold daarnaast ook een bijzonder bestuurlijk regime. Deze regelingen lopen af bij het gereedkomen van de versterking van de dijken (beoogd in 1998), zodat er behoefte is aan een duidelijke taakafbakening voor de drie betrokken bestuursniveaus vanuit het gezichtspunt van zowel het bestuur als de financiën en het toezicht.

De leden van de fractie van D66 hebben in zijn algemeenheid hun waardering uitgesproken over het oorspronkelijke wetsvoorstel. Zij

hebben echter bij hun inbreng ten behoeve van het voorlopig verslag hun teleurstelling uitgesproken over het feit dat in het wetsvoorstel en de toelichting daarop voorbijgegaan is aan de consequenties die dijkversterkingen kunnen hebben voor landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden. Naar aanleiding van de ontvangen kritiek op de te eenzijdige benadering bij haar beleid ten aanzien van rivierdijkversterkingen, heeft de vorige regering in 1992 de Commissie toetsing uitgangspunten rivierdijkversterkingen (Commissie-Boertien) ingesteld. Over het naar aanleiding van het door deze commissie uitgebrachte rapport is met de Tweede Kamer overleg gevoerd op 27 april 1993 (Handelingen II, 1992-1993, bladzijde 4533 tot en met 4565). De Commissie-Boertien concludeerde onder andere dat een integrale visie op de gewenste kwaliteit van de nieuwe, versterkte dijk, anders dan de functie als waterkering, ontbrak op alle niveaus van besluitvorming. Diverse instrumenten van overheidsbeleid, waaronder beleidsvisies, leidraden en richtlijnen, zouden voor dit doel moeten worden aangepast of ontwikkeld. Landschap, cultuurhistorie en natuur dienen als uitgangspunten van een ontwerp-opgave bij dijkversterking te gaan gelden. De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat het voorliggend gewijzigd ontwerp van wet voorbijgaat aan de ook door Commissie-Boertien voorgestane integrale benadering van overheidsbeleid ten aanzien van rivierdijkversterkingen. Uit de evaluatie van de Commissie-Boertien van het effect van de aanbevelingen van de Commissie-Rivierdijken (Becht, 1978) over de wijze waarop in het onderzoeksgebied dijkversterkingen worden ontworpen en uitgevoerd, blijkt dat een beter volgen naar de letter en vooral de geest van deze aanbevelingen een beter resultaat en een breder draagvlak zou hebben opgeleverd: «Het is belangrijk dat alle bij de dijkversterkingen betrokken overheden op creatieve wijze met het realiseren van de gevraagde bescherming tegen overstroming omgaan. Daarmee kunnen de bestaande waarden van het riviergebied zo goed mogelijk veilig worden gesteld.» De leden van de fractie van D66 zijn op grond van het bovenstaande van mening dat het door hen van meet af aan voorgestane integrale overheidsbeleid ten aanzien van rivierdijkversterkingen – zowel naar de letter als naar de geest – zijn basis moet ontleenen aan de Wet op de waterkering. Deze leden vragen de regering op welke manier de handhaafbaarheid van landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden, in het kader van een integraal waterkeringsbeleid, gegarandeerd kan worden.

Voorts informeren de leden van de fractie van de SGP naar de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de aanbevelingen van de Commissie-Boertien. In dit verband zien zij gaarne, dat ook aandacht besteed wordt aan de vraag, in hoeverre binnen het kader van de vigerende wettelijke voorschriften een afweging van alle bij de waterkeringszorg in het geding zijnde belangen is gewaarborgd. Zien zij het juist, dat de gewenste «brede kijk» van de waterkeringbeheerders, uiteraard met handhaving van het primaat van de veiligheid, niet tot aanvulling van de wettelijke bepalingen noopt, zo vragen deze leden.

In welke mate kan wegens het ontbreken van wettelijke normen met betrekking tot waterschappen worden gevraagd bij het ontwerpen van dijkversterkingen rekening te houden met de landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden die door de Tweede Kamer ook zijn aanvaard? Een andere vraag is hoe de provincies omgaan met het herziene MER-besluit. In hoeverre wordt door provincies de MER-plicht ook voor reeds in gang gezette projecten van toepassing verklaard, zo willen de leden van de fractie van het GPV weten. Deze leden stellen daarom nadrukkelijk de vraag of de uniformering van procedures, waarbij de normen van de Commissie-Boertien als uitgangspunt dienen, niet tot de

IV. HET BEHEER VAN DE PRIMAIRE WATERKERINGEN

In het algemeen vragen de leden van de GPV-fractie of uniforme procedures kunnen worden gewaarborgd. Zij stellen immers vast, dat elke provincie afzonderlijk kan besluiten of het Raamwerk in een verordening wordt vastgesteld en volledig wordt nagekomen. Zullen hierdoor in de provincies verschillende planvormingsprocedures kunnen ontstaan, met alle gevolgen van dien voor de vormgeving van de dijkversterkingsprojecten? Is er sprake van normdifferentiatie? Wordt hierover met de regio's overleg gevoerd?

In aansluiting op het voorgaande wensen de leden van de SGP-fractie de procedure met betrekking tot de dijkversterkingsplannen aan de orde te stellen. Zij hebben er met waardering kennis van genomen, dat de provincies door middel van een Raamwerk tot een grotere uniformiteit in de procedures met betrekking tot dijkverbeteringsplannen wensen te komen. Zij wijzen er echter op, dat deze provinciale procedures geen wettelijke status hebben. Bovendien is ook aldus formeel geen sprake van een geïntegreerd besluitvormingskader terzake van dijkverzwaringen.

De leden van de fractie van de SGP achten het zowel uit een oogpunt van doorzichtigheid van de besluitvorming als vanwege de noodzakelijke voortgang in de realisering van de dijkversterkingen zonder meer noodzakelijk dat verschillende procedures in de sfeer van waterstaats- en ruimtelijke ordening en milieubeleid beter op elkaar afgestemd en zo mogelijk geïntegreerd worden. Zij herinneren eraan, dat zij terzake in het mondeling overleg van 9 februari 1994 enkele suggesties hebben gedaan, waarop door de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat nader onderzoek is toegezegd. (18 106, nr. 50, bladzijde 11). Zij informeren naar de stand van zaken van dit onderzoek. Deze leden achten het zeer wenselijk reeds in de Wet op de waterkering voorzieningen op te nemen, onder meer met het oog op het voorkomen van dubbele beroepsprocedures. Deelt de regering deze mening en welke mogelijkheid ziet de regering om reeds in het voorliggende wetsvoorstel terzake een voorziening op te nemen?

V. DE REGELING VAN DE FINANCIËLE BIJDRAGE

De leden van de VVD-fractie vragen de regering een compleet overzicht van de gelden die het Provinciefonds heeft en welke nodig zullen zijn om voldoende te kunnen bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud van de waterkeringen. Tevens vragen de leden van de VVD-fractie om een overzicht met toelichting van de werkelijke kosten van onderhoud en beheer van de waterkeringen van de afgelopen tien jaar en de verwachte kosten voor de komende tien jaar. Graag zien de leden van de VVD-fractie daarbij een specificatie tegemoet met een overzicht wie voor welk deel financieel belast was en wordt.

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie nogmaals welke verdeling de regering exact voorstaat als het gaat om de bijdrage in het onderhoud van de waterkeringen en hoe de regering tot deze verdeling komt.

De leden van de fractie van D66 hebben kennis genomen van het standpunt van het IPO dat het gewijzigd voorstel van wet volledig recht doet aan de, in het kader van de Decentralisatie-impuls, tussen de

Minister van Verkeer en Waterstaat en het IPO gemaakte afspraken over de decentralisatie van drie rijksbijdrageregelingen. De daartoe met de minister gesloten bestuursovereenkomst heeft betrekking op de decentralisatie van taken en bevoegdheden met betrekking tot bijdragen in de kosten van inzet en bekostiging van muskusrattenvangers, van versterking van rivierdijken en van beheer en onderhoud van hoofdwaterkeringen (brief IPO van 14 juli 1994).

De leden van de fractie van D66 hebben echter ook kennis genomen van de, van bovenstaande afwijkende, vaststelling van de Unie van Waterschappen, dat naar haar mening ten gevolge van de decentralisatie afbreuk wordt gedaan aan de visie die aan het eerdere wetsvoorstel ten grondslag lag. Het wetsvoorstel vertoont, volgens de Unie van Waterschappen, na wijziging van de artikelen 9 en 11 namelijk een ernstige onevenwichtigheid terzake van de mate waarin het Rijk zich voor de waterkeringszorg verantwoordelijk toont. Enerzijds blijft in het wetsvoorstel het Rijk op grond van het nationale belang van de waterkeringszorg verantwoordelijk voor de veiligheid en het voortbestaan van Nederland. Anderzijds bepaalt de wet niet langer dat het Rijk bijdragen verleent aan de beheerder. Evenmin wordt in de wet de vertaling van het nationale belang in de hoogte van deze bijdragen vastgelegd.

De bijdrageverlening wordt opgedragen aan Gedeputeerde Staten, waarbij de regeling van de wijze waarop bijdragen worden verleend en de vaststelling van de hoogte van die bijdragen worden overgelaten aan Provinciale Staten, zo merken de leden van de D66-fractie op. Op deze wijze wordt de waardering van het nationale belang in feite gelegd bij de individuele provincies. Wil het thans voorliggende wetsvoorstel in zichzelf consistent zijn, dan zal de redenering moeten blijven dat met de waterkeringszorg door de waterschappen een nationaal belang wordt gediend en dat uit dien hoofde het Rijk naast het stellen van normen aan de waterkeringen, dit belang ook financieel invult. De Unie hecht er sterk aan dat in de wet zelf het bovenwaterschappelijke nationale belang en de waardering van dit belang als uitgangspunten voor de bijdrageverleningen worden opgenomen. De leden van de fractie van D66 vragen de regering hierop een uitvoerig commentaar.

De leden van de fractie van D66 hebben in dit verband uiteraard kennis genomen van de uitvoerige uiteenzettingen in zowel de memorie van toelichting als de memorie van antwoord over de structuur van verantwoordelijkheden in de relatie waterschap-provincie-Rijk (beheer-toezicht-oppertoezicht). Het afwijzend standpunt van de Unie van Waterschappen ten aanzien van de voorgestelde wijze van decentraliseren van verantwoordelijkheden en verlenen van bijdragen, is omineus in het licht van de (onderstaande) kritiek van het IPO op de regeling van de financiële bijdrage door het Rijk. De leden van de fractie van D66 verzoeken de regering in te gaan op de bezwaren van de Unie van Waterschappen terzake en hierover opheldering te verschaffen.

De leden van de fractie van D66 herinneren er aan dat wat betreft de hoogte van de bijdrage voor beheer en onderhoud van primaire waterkeringen, de Unie van Waterschappen opmerkt dat sinds het eerdere wetsvoorstel zich geen wijzigingen in de waardering van het bovenwaterschappelijke nationale belang hebben voorgedaan en dat er derhalve geen nieuwe argumenten zijn die een halvering van deze bijdrage rechtvaardigen, zoals in het oorspronkelijke wetsvoorstel was voorgesteld en thans in feite via de Decentralisatie-impuls reeds is doorgevoerd. Eerder is, volgens de Unie, het tegengestelde het geval waar de Commissie-Boertien juist als stimulans voor het toepassen van een natuurvriendelijk beheer pleitte voor handhaving van de bijdrage op het oude niveau. De Unie heeft al eerder (brief van 7 april 1994) haar grote

zorg uitgesproken over de feitelijke gevolgen van de Decentralisatie-impuls: «Niet alleen is met deze operatie, zoals hierboven reeds gesteld, vooruitgelopen op de in het kader van het nu voorliggende wetsvoorstel te voeren discussie. Ook is met de Decentralisatie-impuls een generieke Decentralisatie-impuls korting toegepast waardoor tezamen met de halvering van de onderhoudsbijdrage de gewenste uitvoering verder onder druk komt te staan.» De leden van de fractie van D66 vragen de regering een reactie op deze zorg.

De leden van de fractie van D66 wijzen er op dat het IPO in zijn reactie op het gewijzigd voorstel van wet (brief van 14 juli 1994) op de volgende niet mis te verstane wijze waarschuwt: «De ten behoeve van de waterkeringensubsidies in het Provinciefonds opgenomen bedragen zijn afkomstig van de begroting voor 1992 van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. In deze begroting is, conform het regeringsstandpunt, neergelegd dat de onderhoudssubsidie kan worden beperkt tot 20% van alle kosten die met beheer en onderhoud samenhangen, hetgeen de facto een halvering inhoudt ten opzichte van de oorspronkelijke inhoud van de regeling, uitgegaan van een halvering van het benodigde budget. Dit standpunt is verwoord in de memorie van toelichting op het onderhavige wetsvoorstel. In de begroting voor 1992 van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat resulteerde de voorgenomen halvering in een bedrag van 17 miljoen gulden. Door het IPO is berekend dat een bedrag van ongeveer 33 miljoen gulden nodig is om de bijdragen volgens de ontwerp-wet en zonder voorgenomen halvering uit te kunnen keren. De in het Provinciefonds opgenomen gelden zijn derhalve, in tegenstelling tot hetgeen in de memorie van antwoord staat vermeld, onvoldoende om de bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud op het niveau van de rijksbijdrageregeling te handhaven. Dit heeft geleid tot de afspraak met de minister dat de provincies een autonome invulling kunnen geven aan de van het Rijk overgenomen verantwoordelijkheid (artikel 2.2 van de bestuurs-overeenkomst). Indien de parlementaire besluitvorming leidt tot hogere uitgaven dan de 17 miljoen gulden die ten behoeve van het versterken van deze onderhoudsbijdrage naar het Provinciefonds is overgeheveld, dan zullen daartoe van rijkswege tevens aanvullende middelen ter beschikking moeten worden gesteld. Hogere uitgaven ten behoeve van één van de gedecentraliseerde taken, bijvoorbeeld als gevolg van het handhaven van de onderhoudsbijdrage op het huidige niveau, maar ook door nieuwe versterkingswerken die, bijvoorbeeld bij een verhoging van veiligheidsniveaus nodig kunnen blijken, zullen als deze niet vergezeld gaan van hogere bijdragen aan het Provinciefonds, moeten leiden tot een herbezinning op de gestelde prioriteiten.» Hopende dat de behandeling van dit wetsvoorstel hiermee niet verder vertraging oploopt, verzoeken de leden van de fractie van D66 de regering in te gaan op bovenstaande kritiek en waarschuwingen. Zij vragen de regering uit te leggen hoe in de noodzakelijke financiële middelen wordt voorzien teneinde een doelmatig geïntegreerd waterkeringenbeheer te kunnen waarborgen.

De vragen met betrekking tot het ontbreken van uniforme provinciale procedures klemmen nog meer nu vastgesteld kan worden dat de naar het Provinciefonds overgehevelde middelen waarschijnlijk niet voldoende zullen zijn om de bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud op het niveau van de rijksbijdrageregeling te handhaven. Wat zullen hiervan de consequenties zijn, vragen de leden van de GPV-fractie. Indien deze bedragen de waardering van het nationale belang bepalen, is dan feitelijk geen sprake van afwaardering van het nationaal belang? Betekent dit dat de hoogte van het nationaal belang zal worden bepaald door de ruimte op de begroting? Zullen vervolgens de provincies verder invulling geven aan de waarde van het nationaal belang? In dit verband stellen deze leden vast

dat de provincies op basis van de bestuursovereenkomst de van het Rijk overgenomen verantwoordelijkheid autonoom kunnen invullen.

De leden van de fractie van het GPV stellen vast, dat het IPO waarschuwt voor een noodzakelijke herbezinning op de gestelde prioriteiten. Zal dit niet betekenen dat afbreuk dreigt te worden gedaan aan de uitgangspunten die de Commissie-Boertien heeft opgesteld en die de Kamer heeft onderschreven? Als dit het geval zal zijn, betwijfelen de leden van de GPV-fractie sterk of de decentralisatie naar de provincies wel voldoende is geclausuleerd. Wordt dan nog wel recht gedaan aan de betekenis van artikel 98 van de Waterschapswet, op grond waarvan het Rijk er toe gehouden is, waterschappen, voorzover zij bij het behartigen van hun taak ook een nationaal belang behartigen, een bijdrage te verlenen naar de mate van dat belang? Is om een dergelijke situatie te voorkomen, overwogen de provincies een vast te verlenen bijdragepercentage voor te schrijven?

De leden van de fractie van het GPV vragen of een jaarlijkse voortgangsrapportage dergelijke problemen kan oplossen. Wordt hiermee de bestuurlijke verantwoordelijkheid op afstand wel voldoende vormgegeven? Samenvattend vragen de leden van de fractie van het GPV een nadere motivering van de halvering van de rijksbijdrageregeling, omdat de argumentatie van de regering hen nog niet heeft overtuigd. Tot slot stellen zij de vraag of regionale verschillen in kosten een motief kunnen zijn voor een hoge(re) subsidiebijdrage, zodat de lasten afgevlakt kunnen worden.

VI. DE DIJKVERSTERKINGSPROCEDURE

De leden van de fractie van het GPV wijzen er op, dat uitgangspunt is dat het beheer van de primaire waterkeringen berust bij enkele sterke draagkrachtige waterschappen. Deze waterschappen ontlenen hun beheerstaak en bevoegdheden overeenkomstig het stelsel van de nieuwe Waterschapswet aan het door de provinciale wetgever vastgestelde waterschapsreglement. Volgens de leden van de GPV-fractie sluit een decentralisatie van de rijksbijdragen naar het Provinciefonds in principe hierbij aan. Dat wil volgens hen echter niet zeggen dat de provincies tevens een volledig autonome bevoegdheid krijgen als het gaat om de primaire waterkeringen. Er is immers ook een duidelijk nationaal belang mee gemoeid dat Nederland wordt beveiligd tegen het buitenwater. Terecht is daarom ook aan de veiligheidsnorm een wettelijke basis gegeven, merken deze leden op. Daarnaast ontbreekt het in de wetstekst echter aan concrete ingrijpingsmomenten voor de rijksoverheid, vooral als het gaat om de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische normen voor dijkversterkingen. Zijn in de bestuursovereenkomst met de provincies hierover afspraken gemaakt? Wat is daarnaast de status van het opgestelde «Raamwerk procedure dijkversterkingen»? Worden de dijkversterkingsprogramma's voortgezet ten tijde van de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel?

VIII. BEVOEGDHEDEN EN ANDERE VOORZIENINGEN VOOR BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN

De leden van de SGP-fractie vragen nogmaals aandacht voor het onderwerp waterschap en rampbestrijding. Naar hun oordeel zijn de positie en verantwoordelijkheden van het waterschap in relatie tot vooral die van de gemeente in het kader van de coördinatie van de rampbestrijding nog niet geheel helder. Komt in de thans bestaande structuur de bijzondere verantwoordelijkheid van waterschappen,

bijvoorbeeld bij dreigende overstromingen, wel voldoende tot zijn recht, zo vragen deze leden. Een wettelijke plicht tot het opstellen van een calamiteitenplan blijft voor hen in dit verband een serieuze optie, waarbij naar hun oordeel, gelet op de aard van de materie, de Wet op de waterkering de meest logische plaats is om dit te verankeren. Dat sluit ook zeer goed aan bij het bepaalde in artikel 15, aldus deze leden.

Tot slot vragen de leden van de fractie van de SGP, of de evaluatie van de overstromingsramp in Limburg wellicht nog aanleiding geeft tot nadere beschouwingen inzake deze materie.

De voorzitter van de Commissie voor Verkeer en Waterstaat,
Biesheuvel

De waarnemend griffier van de Commissie voor Verkeer en Waterstaat,
Tielens-Tripels